

id est, per signum crucis digitus expressum obtenturos victoriam¹: *Fac mecum signum in bonum, ut videant, qui oderunt me et confundantur: quoniam tu Domine adjuvisti me.* Theodoretus de Juliano Apostata refert, quod dum vice quadam nigromanticus quidam in spelunca quadam ad suam requisitionem dæmones peremptorie adesse fecisset, ipse perterritus crucis signum ante se formaverit, ad cuius efformationem diaboli omnes subito disparuerunt. Astutus vero sagaxque Magus ei innuit, dæmones ob efformatum crucis signum minime fugam cœpisse, quin potius ob actionem illam impiam (ita vocabat factam crucis efformationem) adeo ipsis exosam indignati abscesserint.

2. — Et tamen singulariter notanda est doctrina quædam, maximum in se momentum complectens, a S. Augustino nobis tradita, qua dicitur: « Signum crucis a nobis expellit exterminatorem, si tamen eorū nostrum habeat Deum inhabitatorem. » Enimvero qua ratione is qui sub dæmonis insignibus militat, sperare potest, quod quamdiu sub Christi insignia se non recipit, Christi vexillo uti, ejusque beneficio perfri possit? De famosissimo quodam belli duce narratur, quod ensis ejus qui prodigiosa hactenus virtutis suæ specimina ediderat, in imminenti prælio ab eo per inimicum ejus postulatus fuerit, qui de valore ensis hujus experientiam capere volens, nec tamen eumdem famæ respondentem inveniens, illud ab ensis datore responsum accepit, scilicet bonitatē ensis in brachio illum stringente et vibrante potissimum consistere. Eodem prorsus modo in casu nostro nobis licet discurrere: « Per signum crucis de inimicis nostris libera nos Deus noster; » quando autem liberationem per virtutem signi crucis præcipue sperare possumus? si nimirum inimici pactis constricti non fuerimus, si sub ejus vexillo nos sacramento militari non obstrinxerimus, sed fideles fuerimus sectatores ejus vexilli, de quo scribitur: « Vexilla Regis prodeunt, fulget crucis mysterium. » S. Augustinus ait: « Ubi signum crucis fixi cum fide et devotione præcesserit, ibi inimicus non nocebit. » *In brachio extento in cruce (ut diximus) dispersit inimicos suos.* Brachia sua movere quidem non poterat, sed ea in cruciatu et dolore atrocissimo constitutus extensa semper tenebat et tamen inimicum suum dispersit. Eodem modo si nos quoque hoc sacrosancto ligno mediante victoriā de inimicis nostris reportare volumus, opus nobis erit, nostros crucifigere sensus, nostrasque passiones mortificare: *Carnem nostram crucifigere oportet eum vitiis et concupiscentiis;* de Helena sanctæ crucis augusta inventrice Berengosius Abbas dicit²: « Quæ de vitiis ad virtutes jam tunc bene operando transivit, non immerito thesaurum

« Divinitatis inquisivit, inquisitum invenit, inventum custodivit. »

DISCURSUS XI

DE GLORIA ET HONORE, IN QUO SANCTA CRUX PASSIM HABETUR

IDEA SERMONIS. — 1. Filius Dei ex cruce gloriam et honorem recepit. Exaltatus a terra omnia traxit ad seipsum. Crucifixus per totum mundum fuit adoratus. — 2. Ignominia crucis gloria fuit Patris et Filii. Angeli non erubuerunt crucem. — 3. Reges terræ crucem honorant. Crux est splendidior omnibus astris. Lumine Crucis in die judicii sol obscurabitur.

Nos autem gloriari oportet in Cruce Domini nostri Jesu Christi

1. — Infame illud crucis patibulum, quod olim adeo ignominiosum, destinatumque enormissimis peccatoribus supplicium erat, ecce nunc factum est gloriae signum, summæque majestatis gloriosum vexillum, adeo ut Apostolus ad Hebreos scribens, Filium Dei ex cruce velut a corona gloriam et honorem recepisse dicat, factusque sit celebris et venerabilis toti universo³. *Vidimus Iesum propter Passionem mortis gloria et honore coronatum.* Quem textum S. Ambrosius glossa sua dilucidans ait: « Hic ostendit, quia gloria et honor crux est Christi. » Etenim quid est, quod ipsum passim ab omnibus Deum agnoscit? sola crux. Neque enim id ex eo obtinuit, quod tres crearit angelicorum spirituum hierarchias in novem chorus ordinate distinctas, neque quod tanta cum venustate ac opulentia cœlum crearit empyreum; neque tandem ex eo quod amplas cœlorum spheras extenderit, vel quod vastissimæ huic mundi machinæ solo verbo esse suum impertitus fuerit: *Dixit et facta sunt.* Jam enim quinques mille et amplius annis major pars generis humani non solum hunc Deum non agnovit, verum etiam genua sua coram idolis impie curvare non erubuit; at vero vix Christus crucem ascendebat, cum ecce vidimus Jesum gloria et honore coronatum, siquidem abinde omnes populi sub hoc crucis vexillo militare ceperunt; id quod ab ipso met Redemptore nostro dudum predictum fuerat, dicente: *Ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum.* Cœlorum regnum a primo die quo cœli fabricati sunt, nunquam apertum fuit, nec beatitudine illius ulli anime communicata fuit. Isaías quidem scribit, se die quadam oculos suos in Deum defixisse, veruntamen solus fuit⁴: *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elevatum;* siquidem in sinu sive throno paterno sedebat et ideo paucis notus erat, præterquam spiritibus angelicis, major enim generis pars falsa simulachra

¹ Ps. LXXXVI, 7. — ² BER., 1, I, c. 5 de Cpc.

HEB., II, 9. — ³ Is., VI, 1.

Dei loco colebat; et ille alias tam vasti imperii rex et monarca se Deum nescire aperte confitebatur: *Nescio Dominum.* Verum enimvero dicte obsecro, quandonam hic Deus noster ab omnibus universim populis agnoscit et adorari coepit? quo tempore præcipue Isaías omissō verbo singulare, vidi, in pluri dicere coepit: *Vidimus Dominum?* quando in crucem elevatus fuit: *Vidimus eum et non erat aspectus.* *Vidimus nunc per passionem mortis gloria et honore coronatum.* In magnifice illo Patris solio eum adoratum fuisse ignoramus, nisi ab Angelis duntaxat, non vero ab hominibus; tunc enim Isaías dicit: *Vidimus eum et non erat aspectus et desideravimus eum;* tunc et non ante venerabundæ illæ acclamations audiri coeperunt: « Adoramus te Christe et benedicimus tibi, quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum. » Christus orbem terrarum, inquit Chrysostomus⁵: « per Crucem ad se allexit. » Quot, obsecro, hic Deus noster, tam in veteri quam in novo Testamento operatus est prodigia; neque tamen hoc ab universa terra obtinuit, ut tanquam Deus agnosceretur et honore latreutico adorationis afficeretur? In Nativitate sua tres soles radiare fecit. Scintillans item et prodigiosa in cœlo apparet stella tres, ab Oriente Reges ad eum adorandum evocavit, mutavit aquam in vinum, panes multiplicavit, cœcos illuminavit, mortuis vitam restituit et tamen unicus duntaxat Petrus ei dixit: *Tu es Christus filius Dei vivi:* ali vero alium ei non detulerunt per honorem, quam eum ad summum, qui magno Prophete debetur: *Propheta magnus surrexit in nobis.* At vero quando in crucem ascendit, omnia ad se converti, ita ut ab omnibus deinceps per totum mundum tanquam verus Deus fuerit adoratus. Unde S. Leo ad eum conversus ait⁶: « Traxisti Domine ad te omnia; et cum extendisses tota die manus tuas ad populum non credentem et contradicentem tibi, confitenda majestatis tuae sensus totus mundum accepit. » *Descendat de cruce* (sic eum maligni Hebrei ad crucem deserandam invitabant et instigabant) *et credimus ei.* Imo haec una fuit e precipuis causis, cur de cruce descendere noluerit, quia nimurum fidem veram virtute crucis in mundo plantandam et stabiliendam esse sciebat. S. Ephiphanius tunc nos veram supremæ majestatis Christi agnitionem habituros esse dicit, quando cum potestate magna et majestate venturus est judex universorum, tunc enim lignum istud ab omnibus populis adorabitur⁷. « Atque hoc signum adventus illius erit, cum videlicet lignum gentes omnes adorabunt. »

2. — Quando Judas traditor ad iniquum et execrabilem mercatum suum complendum e cœnaculo egressus est, Filius Dei paulo ante adæternum

¹ Is., LIII, 2. — ² S. CHRYS., h. 1 ad Cor. — ³ S. LEO, de Pass. — ⁴ MATT., XXVII, 42. — ⁵ S. EPIPH., de Vita Pro.

Patrem suum conversus, tempus quo glorificandus esset, jam advenisse dixerat¹: *Venit hora, clarifica filium tuum; ut filius tuus clarificet te.* Quis mihi hic rite explicare poterit, de quanam gloria Filius Dei hoc in loco loqui intenderit? nunquid enim glorificatus fuit, quando per triginta trium annorum decursum, tot stupenda patravit miracula, propter quæ ab ipsis quoque malignis spiritibus infernalibus Filius Dei acclamatus et solemniter appellatus fuit? Advertendum est igitur legem ejus Evangelicam nunquam promulgatam fuisse, multo minus aliquos se eidem populos subjecisse, nisi postquam in cruce suspensus fuit. Unde modernus expiator super illa Evangelii verba: *Sicut Moyses exalitavat serpentem, etc.* scribens, ex communi omnium aliorum sententia opinatur²: « Eam claritatem, quam miraculis consecutus fuerat, si cum ea comparetur, quam postea vito per crucem hoste, consecutus est, tenebras fuisse. » Etenim tametsi pauculos e synagoga ad divinitatis suæ agnitionem virtute miraculorum suorum perduxerit, veruntamen per sanctam crucem suam sub tributum fidei redigit universam gentilitatem, id est, universum mundum. *Omnia traxit ad seipsum.* S. Cyrilus Hierosolymitanus super illa verba S. Joannis: *Venit hora, ut clarificetur filius hominis,* ita scribit³: « Vides, quomodo gloriam propriam sciebat esse crucem. » Chrysostomus quoque ait⁷: « Non sic in gloria esse putabatur, quam cum pro me affi- gebatur cruci. » Quibus verbis quidem de immenso amore tractat, quo cum Filius Dei ex nostro amore dignatus est pati, simul tamen etiam quantum lignum hoc honorarit, nobis innocescere facit. « Audi ipsum dicentem: *Clarifica me tu Pater.* Quid dicas? Ad crucem duceris cum latronibus maledictam sufferre mortem; conspuendus, caedens colaphis et haec gloriam appellas? » Et paulo post concludit, quod « Gloriari vocans etiam id patrio throno magis adjicit gloriae. » Idem Chrysostomus alibi etiam considerat, quod increata illa sapientia crucem æterni Patris sui gloriam appellari, siquidem patibulo mediante gloriam et honorem recipere postulat, ut haec tandem ir. Patrissui gloriam denuo redundet⁷: « Ignominiam crucis non sui solius crucifixi, sed et Patris gloriam appellat. » Et tandem inter montem Calvariae comparationem instituens, dicit: « Ibi accipis gloriam a Patre, hic accipit Pater gloriam a te. » Quando Salvator noster in cœlos triumphabundus reddit, omnes ei angelicæ potestates acclamarunt, dicentes⁶: *Attollite portas principes vestras et elevamini portæ aeternales et introibit Rex gloriae.* Circa quem versum scire percuperem, quid opus fuerit portas illas aeternales ab ipsis car-

¹ JOAN., XVII, 1. — ² MALDON. — ³ S. CYRIL. HIEROS., Cat. — ⁴ S. CHRYS., de Patriar. Job. — ⁵ ID., in Joan. — ⁶ Ps. XXIII, 7.

dinibus eximere? « Pulchre jubentur levare portæ
et in sublime erigi; siquidem juxta dispensatio-
nem carnis et mysterium et victoriam crucis,
major regreditur ad cœlos, quam ad terras vene-
rat. » Enimvero quoniam Angelorum mentionem facere cœpimus, apte hoc loco mihi occurrit illa doctissimi Salmeronis observatio, videlicet quod Angeli primi fuerint, qui Christi patibulum honorarunt. Scio enim quod Jesum, qui crucifixus est, quæreris; quibus verbis in ipsa quoque resurrectionis gloria crucis mentionem facere non dubitamus. « Angeli primi non erubescunt crucis nomen, aut prædicationem et merito sane; quia, ut Eu-
thymius ait, his quidem, qui ante ipsum crucifixi sunt, crux ignominia erat, cum argumentum esset maleficii eorum, hic vero potius gloria, cum fuerit beneficij demonstratio in homines collata, propter quod ad crucem condemnatus est. »

3. — Gloriari in cruce. Observandum quoque est modus, quo Apostolus Redemptorem denominavit, quando de ejus crucifixione disseruit, siquidem tunc ipsum notanter Dominum gloria appellavit³: Si cognovissent nunquam Dominum gloria crucifixis sent. « Opportune Dominum gloria vocavit, » inquit Chrysostomus, « etenim quoniam crux ignominia esse videtur maxima, gloria eam esse ostendit. » Crucem mundi reges et monarchæ in tanta habent veneratione ut eamdem medio diadematis sui veluti inestimabilis valoris et pretii gemmam inserere non erubescant. Unde S. Augustinus³: « Quæ gemma pretiosior in diademe, quam crux Christi regnantum in fronte? » Chrysostomus in Oratione quod Christus sit Deus, scribit: « Hoc mortis genus quovis diademe gloriosius est: nam Reges positis diadematis, crucem suscipiunt; in purpuris crux, in diadematis crux, in armis crux, in toto orbe crux et super solem fulget crux. » Hæc ultima verba velim nonnihil examinemus. Canit quoque sancta mater Ecclesia: O crux splendidior cunctis astris. Ac proinde sciendum est, quod, ut Anastasius Sinaita observat, priusquam rota solaris, omnesque alii planetæ et stellæ firmamenti formarentur, Deus arbores producere voluerit, cuius ratio est, ut idem auctor inquit, quia cum ex ligno arboris crux sua fabricanda fuerit, voluit Deus arboris præsole, luna, stellis, cunctisque aliis planetis, primum creationi concedere. Quod etiam mysterio factum est, (inquit idem) quod Deus primo parenti nostro Paradisi arbores assidue cultivare præceperit. « Quando audis, quod jubetur colere lignum fructiferum, nihil aliud intelliges, quam lignum crucis faciens fructum. » Evidem certum est, quod dicit sancta mater Ecclesia, nimirum Deum post protoparentum nostrarum peccatum et prævaricationem, in Paradiso in arborem crucis suos defixisse oculos: « Ipse lignum tunc nota-

¹ SALM., t. XI, tr. 9. — ² I COR., II, 8. — ³ S. AUGUS., s. 63 de div.

« vit, damna ligni ut solveret; » adeoque Deum ante tota sæcula, ab ipso mundi exordio oculos suos in hocce lignum direxisse. Cæterum quod hæc eadem crux tanta fuerit luce amicta, ut ipsam quoque solis claritatem præcellere videatur, facilime ostenditur: *Hoc signum crucis erit in cælo, cum Dominus ad judicandum venerit.* De eodemque tempore Evangelista dicit⁴, quod tunc Sol obscurabitur, luna non dabit lumen suum, stellæ cadent de cælo et virtutes cælorum movebuntur. Moxque causam subjungit, dicens: *Tunc parabit signum filii hominis in cælo.* Ex quo sequitur, crucem adeo luminosam futuram esse, ut stellæ, sol et luna, ad ipsam comparatæ suam videantur lucem penitus amisisse. Unde S. Augustinus ait: « Considerasti quanta sit virtus crucis? Sol obscurabitur, luna non dabit lumen suum: crux vero fulgebit et obscurabit luminaria cœli, dilapsis sideribus sola radiabit: ut discas, quoniam crux « luna lucidior et sole præclarior sit. » Imo Deus in ipsis quoque umbris et figuris, quantumvis remotis, quæ ipsam debebant crucem præcedere, eis gloriam demonstrare voluit. Botrus ille uvæ et terra promissionis delatus, quædam Christi in cruce pendens figura fuit, ut diximus (*Botrus Cypri*) quia ad instar uvæ cujusdam in patibuli crucis torculari expressus fuit (*torcular calcavi*). Sciendum etiam est, quod ad hunc Botrum deferendum, ex innumerabili hoc populo viri excellentissimi delecti fuerint⁵: *Mitte viros ex Principibus.* Similiter quando populus Israeliticus contra Amalec dimicabat: Moyses autem distensis in formam crucis brachiis in monte consistebat, quisnam tunc Moysi ad ejus subsidium designatus fuit? Nobilissimi profecto et præclarissimi viri Aaron et Hur. Unde Timotheus Antiochenus ait⁶: « Aaronem de Israëllico magistratu, Hur de regio, sciebant enim crucem sacerdotio et regno conservari. » Adhæc cujusnam opera usus est Deus, quando Filium suum de cruce depositum esse voluit? Nequaquam abjectorum natalium viros ad bocce munus adhibuit; sed potius Josephum ab Arimathæa decurionem nobilissimum et Nicodemum synagogæ Principem. Denique quando lignum hoc tot annis absconditum delitescebat, voluit ut non ab alio, quam ab Imperatore quodam, qui universæ terre monarca erat et ab Augusta matre ejus Helena Imperatrice investigaretur, ac demum ad tantam gloriam sublimaretur, ut sumptuosissima ad illius custodiam templum erigerentur. Tandem quando a Cosroa Persarum rege captum fuit, Deus providentia sua singulari dispositus, ub ab eodem, quantumvis jurato Christi et fidei suæ inimico in summa aestimatione et respectu haberetur, nec non ut a nullo, quam ab alio quodam Imperatore recuperaretur, nimirum ab Heraclio et ab eodem tanta cum gloria exaltaretur.

⁴ MATT., XXIV, 29. — ⁵ NUM., XIII, 3. — ⁶ TIM. ANT., de Transfig. et Cruc.

ÆRARII DIVINI AMORIS LOCUPLETISSIMUM

PARS SECUNDA

DE SACRIFICIO MISSÆ, DE SS. EUCHARISTIA ET DE COMMUNIONE TRACTATUS TRES

TRACTATUS PRIMUS

DE INCRUENTO MISSÆ SACRIFICIO

DISCURSUS I.

MISSA FIDEI NOSTRÆ COLUMNA EST ET FIRMAMENTUM; AC PROINDE DÆMON, QUI PER IPSAM GRAVITER VAPULAT, HÆRETICOS AD EAMDEM ABOLENDAM INSTIGAT.

IDEA SERMONIS. — 1. Sacrosanctum Missæ sacrificium et Sacerdotes illud offerentes, sunt bases, et fundamenta, quibus innititur Ecclesia. — 2. Diabolus semper conatus fuit hoc fundamentum per Ecclesias hostes evertere. — Antichristus omni modo conabitur firmamentum sacrificium Missæ evertere. — 4. Hoc ipsum omni studio conatus fuit facere per Lutherum. — 5. Missa per antonomasiam vocatur mysterium fidei. Diabolus persuasit Lutheru in quadam disputatione Missam esse abrogandam. Albigenenses heretici Sacerdoti, qui Missam celebraverat, lingua evulserunt. Cum diabolus Missam prorsus tollere e medio non potest, illam saltē depravare conatur. — 6. Per oblationem SS. Sacrificii Missæ tolluntur infestations malignorum spirituum. Pulchrum exemplum de S. Pet. de Alcantara. Simile exemplum S. Bernardi circa energumenam. Aliud S. Per Tarrantiensis. — 7. Malignus spiritus Judam omnibus modis conatus fuit, impedire institutionem sacrificii Missæ. Historia notabilis.

Et erit firmamentum in terra in summis montium.

Ps. LXXII, 16.

1. — Regius Psaltes felices Ecclesias in lege Evangelica futuros eventus (prout ex decursu Psalmi LXXII evidenter colligitur) in spiritu propheticō prædicens, eamdem Ecclesiam incruento Missæ sacrificio, tanquam basi, fulcro et firmamento suo innixuram esse dicit; ac proinde scienc-

dum est, quod ubi nos legimus: *In summis montium, Lyranus per hosce montes, sacerdotes intelligendos esse dicat*¹: « Sacerdotes sunt montes « Ecclesiæ; » qui utpote hujus sacrificii ministri frumentum super capita elevant, dum in eodem sacrificio sanctissimum sacramentum super caput suum extollunt; nam Rabini loco dictionis, *firmamentum, legunt, placentam*, quæ dictio sacrae hostiæ, in hoc sacrificio immolatae, aptissime convenit; unde Osorius in concione quadam de hoc sacrificio ita scribit²: « De quo præclare vaticinatus est Da- « vid dum ait: *Et erit firmamentum in terra in « summis montium;* quo loco hebræa habent: *Et « erit placenta tritici, vel memorabile triticum in « capitibus sacerdotum.* » Merito autem Missæ sacrificium firmamentum appellatur, quia basis religiosi Christianæ catholice huic principaliter innititur. Unde Rupertus Abbas de div. officiis disserens, verbaque illa, quæ Christus Apostolis suis in ultima coena dixit, videlicet: *Hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis, ponderans, ita scribit³:* « Aufer a cœtu Ecclesiae quotidianas Salvatoris nostri hujusmodi exequias et vide quam merito dicat ipse Salvator: *Quæ utilitas in sanguine meo?* « Refrigescente enim ea, quæ in hoc mundo nunc ubique calet, ejus memoria, refrigescet universa charitas, mutila erit fides, claudicabit spes, conticeset magnus ille clamor sanguinis justi Abel, qui per traditum tanti sacrificii ritum, quotidie laxat os libantis et vociferantis terræ, scilicet

¹ LYRAN., ib. — ² JOAN., OSOR., conc. de divin. sacrif.

³ RUP. ABB., de div. offic.